

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР АБ ПРЫСВАЕННІ РАБОТНИКАМ МАСТАЦТВА ГАНАРОВАГА ЗВАННЯ ЗАСЛУЖАНАГА АРТЫСТА БЕЛАРУСКАЙ ССР

- За заслугі ў развіцці савецкага мастацтва і ў сувязі з дэкадай беларускага мастацтва і літаратуры ў г. Маскве прысвоіць ганаровае званне заслужанага артыста Беларускай ССР:
1. Абрамаву Максіму Паўлавічу—артысту Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі.
2. Аляксееву Таццяне Назар'еўне—артыстцы Беларускага Дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.
3. Белому Віктару Арошавічу—кампазітару.
4. Бянеўскаму Казіміру Іванавічу—артысту аркестра Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
5. Білібіну Аляксандру Іванавічу—мастацкаму кіраўніку Маладзечанскага абласнога ансамбля песні і танца.
6. Браўнюку Віктару Міхайлавічу—артысту аркестра Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
7. Бульчыну Сяргею Сцяпанавічу—артысту Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра.
8. Голубу Льву Уладзіміравічу—рэжысёру кіностудыі «Беларусьфільм».
9. Давыдзенна Ніне Сцяпанавне—салістцы балету Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
10. Дніловіч Елене Нікалаеўне—артыстцы Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра.
11. Яромненку Нікалаю Нікалаевічу—артысту Беларускага Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.
12. Зараню Таццяне Філіпаўне—артыстцы Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі.
13. Захаравой Вользе Сцяпанавне—артыстцы Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі.
14. Івановай Соф'і Паўлаўне—артыстцы Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра.
15. Канавалавай Таісіі Фёдаравне—артыстцы Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі.
16. Краўцоў Валентыну Акімавічу—артысту Беларускага Дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.
17. Кузьменка Матроне Іванавне—артыстцы Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.
18. Марніну Пятру Аляксандравічу—артысту Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі.
19. Мартынаву Георгію Раманавічу—

- салісту балету Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
20. Мацісавой Елізавете Парфёнаўне—артыстцы Беларускага Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.
21. Мілаеву Яўгенію Цімафеевічу—артысту дыра.
22. Міронаву Валерыю Паўлавічу—салісту балету Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
23. Младзінскай Ніне Фёдаравне—салістцы балету Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
24. Маралёву Алегу Міхайлавічу—рэжысёру Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
25. Навіцкаму Станіславу Мамертанавічу—салісту Беларускага Дзяржаўнага аркестра народных інструментаў.
26. Алоўнікову Уладзіміру Уладзіміравічу—кампазітару.
27. Пастунінай Тамары Міхайлаўне—салістцы Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
28. Ражбю Іосіфу Абрамавічу—артысту Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.
29. Сяліпнёву Юрыю Ільічу—салісту балету Беларускага Дзяржаўнага народнага хору.
30. Стальманову Юрыю Міхайлавічу—кінарэжысёру хронікальна-дакументальных фільмаў кіностудыі «Беларусьфільм».
31. Тазааровічу Нікалаю Парф'іевічу—артысту Дзяржаўнага хору Беларускай ССР.
32. Укусаву Барысу Васільевічу—артысту Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі.
33. Цэпавай Галіне Іванавне—салістцы Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
34. Цурбанову Нікалаю Іосіфавічу—артысту Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра.
35. Шахаў Нікалаю Кірылавічу—салісту балету Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балету.
36. Шапскаму Алегу Барысавічу—артысту Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.
37. Шуманскаму Міхаілу Грыгоравічу—салісту Дзяржаўнага хору Беларускай ССР.
38. Шутава Васілю Дамітрыевічу—галюўнаму рэжысёру Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра.
39. Шах-Парон Алімпіядзе Іванавне—артыстцы Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.
40. Шмельніну Ханону Іосефавічу—салісту Беларускага Дзяржаўнага аркестра народных інструментаў.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛЮ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

28 лютага 1955 года г.р. Мінск.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР АБ ПРЫСВАЕННІ РАБОТНИКАМ МАСТАЦТВА ГАНАРОВАГА ЗВАННЯ ЗАСЛУЖАНАГА ДЗЕЯЧА МАСТАЦТВА БЕЛАРУСКАЙ ССР

- За заслугі ў галіне развіцця Беларускага савецкага мастацтва і ў сувязі з дэкадай беларускага мастацтва і літаратуры ў г. Маскве прысвоіць ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтва Беларускай ССР:
1. Віціну Яўгенію Эдуардавічу—прафесару Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі.
2. Гінібургу Аляксандру Ільічу—кіноаператару кіностудыі «Беларусьфільм».
3. Гітгарцу Ільі Аляксандравічу—дырэктару, дацэнту Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі.
4. Грыгар'яну Армену Баграціавічу—галюўнаму мастаку Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.
5. Яфімаву Васілю Аляксандравічу—кампазітару, дацэнту Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі.
6. Заркі Аляксандру Грыгоравічу—кінарэжысёру кіностудыі «Беларусьфільм».
7. Лукасу Дамітрыю Аляксандравічу—кампазітару.

- 8. Маславу Нікалаю Фёдаравічу—хормайстру Мінскай музычнай школы-десяцігодкі.
9. Міронаву Аляксандру Васільевічу—заслужанаму дзеячу мастацтва Бурат-Мангольскай АССР, галоўнаму рэжысёру Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра.
10. Нікалаеву Яўгенію Дамітрыевічу—галюўнаму мастаку Беларускага Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.
11. Анулічу Уладзіміру Іосіфавічу—кіноаператару кіностудыі «Беларусьфільм».
12. Пункту Грыгорыю Канстанцінавічу—кампазітару.
13. Сухаверхаву Уладзіміру Паўлавічу—мастаку, старшыні Саюза савецкіх мастакоў Беларускай ССР.
14. Ціверну Віталію Канстанцінавічу—мастаку.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛЮ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

28 лютага 1955 года г.р. Мінск.

Гледачы аб беларускай дэкаднай выстаўцы

Дэкадна выстаўка твораў мастакоў БССР, адкрытая ў Маскве, з першых дзён прыцягнула ўвагу наведвальнікаў. Дэкада беларускага мастацтва і літаратуры ўжо закончылася, але цікавасць да выстаўкі не падабляецца. Штодзёна можна наглядзець, як сюды накіроўваюцца людзі розных узростаў і прафесій, каб пазнаёміцца з экспанатамі, выстаўленымі ў 16 веізарных залах Акадэміі мастацтва ССР. Многія з іх пад уражаннем бачанага сталі прапагандастамі выстаўкі, разносячы вестку аб яе аспянахах. Гэтым і тлумачыцца тая акалічнасць, што з кожным наступным днём лік наведвальнікаў выстаўкі становіцца ўсё большым і большым. Асабліва гэта прыкметна на вечарах у неабычальна высокім наведвальніцкім выставішчы з'яўляюцца адзіночкі-аматары выяўленчага мастацтва і вучні сярэдніх школ, у вачыні час склад наведвальнікаў зусім іншы: сярэд іх можна бачыць рабочых «Трохгорнай мануфактуры», рабочых, інжынераў і служачых заводаў «Серп і Молат», «Калібр», аўтазавода імя Сталіна, завода імя І. Кавалюка і іншых стацінных прадпрыемстваў. Сярод наведвальнікаў многа студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў, а таксама выхаванцаў мастацкіх і тэатральных тэхнікумаў. Вось кніга водгухаў. Усе запісы сведчаць аб тым, што выстаўка ў цэлым выклікала ў масківоў і гасцей сталіцы вялікую зацікаўленасць.

«Работы мастака С. Раманава, — піша работніца фабрыкі «Буравеснік» Салаўева, — мне вельмі спадабаліся. Асабліва ўражанне на мяне зрабіла графічная работа мастака пад назвай «На палескай падліне». Яна вельмі ярка і жыва адлюстроўвае не толькі сонс самага твора, але і натуральную прыроду нашай славянскай рэспублікі Беларусі. Яго-ж карціна «Партызаны Беларусі» глыбока і пранікліва адлюстроўвае патрыятызм беларускіх партызан, слава якіх не памерне ніколі». Прыцягваюць да сябе гледачоў вялікія жывапісныя палотны В. Волкава і Я. Зайца, якія расказваюць аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны. Карціна «Мінес 3-го ліпеня 1944 года» хваляе гледача. Агульнае адорбненне атрымліваюць амаль усе работнікі Беларускай скульптурнай трыптычнай экспанаваны на выстаўцы. У прыватнасці адзначаюцца работні 3. Агура (імя партытанскай групы), скульптура «Калыханка», а таксама работні В. Паліччука, асабліва яго скульптура «Вызваленне». Масківчанка М. Захарова — работніца аднаго з маскоўскіх прадпрыемстваў — піша: «Дзякую Беларускаму таварыству за добрыя карціны, скульптуры і пудоўныя творы прадстаўнікоў народнай творчасці. Добра, таленавіта!». Лякнічынскі і выразны запіс, зроблены масківчанам А. Галкоўскім: «Беларускі жывапіс — добры, выразны і зразумелы. Ён мастацкі». І. ХАРЫТОНАУ. Масква.

НАРОДНЫЯ АРТЫСТЫ ССР

Цікоцкі Я. К.

Мастацтва, патрэбнае і зразумелае народу

Кампазітар Яўгеній Карлавіч Цікоцкі прысвяціў усё сваё жыццё патрэбнай справе развіцця беларускага музычнага мастацтва, непарывна звязаны з ім у пачуцці і імкненні свайго сэрца. За пяць гаў кампазітара гадзі вылікі творчых пошукаў, барацьба за ўдасканаленне майстэрства, за мастацтва, патрэбнае і зразумелае народу. Я. Цікоцкі працуе ў самых рознастайных жанрах і з'яўляецца аўтарам вялікай колькасці музычных твораў. Ён напісаў і з поспехам паказана на дэкадзе беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве ў 1940 годзе адна з першых беларускіх опер «Міхась Падгорны». Творчасці кампазітара ўласціва ўсхваляе гераічныя ўчывы чалавека. Гэтай тэме прысвяціў кампазітар усё свае чатыры сімфоніі. Чулая душа яго ніколі не застаецца беззапэчанай да падзей наваколнага жыцця. Яго творчасць заўсёды крочыць у нагу з нашай сучаснасцю, яго ліра ўсталяе гераіку працоўных будняў нашых людзей. У цяжкі і суровы час Вялікай Айчыннай вайны нарадзілася ў Я. Цікоцкага думка стварыць оперу, прысвечаную мужнаму барацьбе савецкага народа супраць фашысцкіх захопнікаў. Кампазітар адчуваў, што гэтая тема вымагае ад яго вялікага напружання творчых сіл. Ён самааддана працаваў над операй «Дзячына з Палесся», у якой знайшла сваё адлюстраванне легендарная барацьба народных месціцаў — беларускіх партызан. Многа гераічнай рамантыкі, шчырасці ў музыцы гэтага твора, прасякнутага беларускай народнай мелодыяй. На другой дэкадзе беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве, якая нядаўна адбылася, опера з захапленнем была сустрэта сталічным гледачом і заслужыла агульнае прызнанне і любоў.

Я. Цікоцкі вядомы як аўтар песень і музыкі да кінофільмаў, шматлікіх апрацовак народных песень, твораў для сімфанічнага і народнага аркестраў. Майстэрства кампазітара робіць яго творы хваляючымі і зразумелымі, а імя іх аўтара — напярляным у народзе. Побач з творчай дзейнасцю немалае месца ў жыцці кампазітара займае і грамадская праца. Як да чужага старэйшага таварыша зыртаюцца да яго за парадаў і дапамогай маладыя кампазітары. Любоўна і кашталіва выхоўвае іх Яўгеній Карлавіч. Кампазітар з годнасцю можа азірнуцца на пройдзены ім шлях. Але, як сапраўдны мастак, ён не лічыць, што дасягнуў усяго, бо што здыліны. У Я. Цікоцкага шмат творчых планаў, і будзе спадзявацца, што кампазітар ішчэ больш убагачыць нашу савецкае мастацтва сваімі каштоўнымі творами.

Д. ЛУКАС, заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

Уладзімірскі У. І.

Талент, які ўпрыгожвае тэатр

Уладзімір Іосіфавіч Уладзімірскі сыграў многа рознастайных ролей і як сапраўдны мастак пераўвасаблення стварыў незабыўную галерэю глыбокіх чалавечых характараў, якія адрозніваюцца адін ад аднаго і па свайму сацыяльнаму і па свайму псіхалагічнаму стану. Палымны бунтар з нястрымнай стыхійнай сілай, страшны ў сваім гневе і пяшчотны, мяккі ў сваёй велікодушнасці — такі быў Емельян Пугачоў у выкананні У. Уладзімірскага. З вялікім пранікненнем у душэўны свет быў створаны таленавітым артыстам складаны і прыбавны вобраз Леапольда Гуміка з «Вацькаўшчыны» Кузьмы Чорнага. А якімі бязлітаснымі камедыйнымі фарбамі паказваў У. Уладзімірскі бяздарнага, бязвольнага прыжывала Апалона Муравьёва з п'есы А. Астроўскага «Ваўкі і авечкі!» Такімі-ж сродкамі вострай, гнейнай сатыры выкрывае артыст ханжу і распусціка паліцэйскага Івана Каламіцава («Апошніны» М. Горькага). Велічны, пахмуры, з шырокай душой і вялікай жыццёвай мудрасцю, асцярожны, павольны, з хітрыняй у вачах і з нянавісцю ў сэрцы супраць паню-прыгнатылінікаў праходзіў праз усё спектакля («Салавей» З. Бядулі) чорнабароды Язеп — У. Уладзімірскі. Сапраўдны народнасцю і вялікім майстэрствам быў адзначаны гэты вобраз. Кат беларускага народа Кубэ («Гэта было ў Мінску» А. Кучара) у выкананні У. Уладзімірскага — садзіт, які прыгне знішчыць усё светлае і радаснае на зямлі. А вось яго Юсаў! («Двадзятны месяц» А. Астроўскага). Ціхая, бясшумная хада, ялейная гутарка, хітры лісіны твар — перад начальствам, і непрыступная веліч — перад дробнымі чыноўнікамі. Адной з адметных і арганічных якасцей выканаўчага майстэрства У. Уладзімірскага з'яўляецца выключнае ўменне малавядзавіць сакавітым, яркімі фарбамі, карыстаючыся смелымі кантрастнымі мазмамі, унутраны свет свайго героя, яго галоўныя характэрныя рысы і ўсёе вынавы выгляд. Але ён таксама валодае мастацтвам тонкага, бытавога нюансу, інтымнай інтанацыяй і насачнай псіхалагічнай паузы. Ён не навідзіць усёкае рэзаньства і пудсто, бяздзейнае знаходжанне на сцэне і заўсёды настойліва шукае актыўную, матакаваную, дзейную аснову ў паводзінах свайго героя. І гэтыя важнейшыя якасці заўсёды дапамагаюць выдатнаму артысту па-майстэрску, вынаходліва раскрыць характары дзеючых асоб. Кожная роля, сыграная ім, гэта — каштоўная старонка ў гісторыі тэатра імя Янкі Купалы, пудоўны ўзор сапраўднай таленавітай натхнёнай працы.

Акцёрскае майстэрства У. І. Уладзімірскага заўсёды ўпрыгожвае наш тэатр. Л. РАХЛЕНКА, народны артыст БССР.

Ражэкая Л. І.

Праўдзівасць і народнасць

Лідзія Іванавна Ражэкая — артыстка імклівых парываў, з вялікім унутраным тэмпераментам. Усё ў яе ігры гранічна проста, саргэта ўнутраным агнём. І, калі ўспамінаеш пачатак яе працы ў тэатры, асабліва хочацца вылучыць выкананне ролі Заіры ў «Медэя» Д. Фурманова і Іворскай ў «Моцэ» Я. Раманавіча. Удала знойдзены нацыянальны каларыт, глыбокае пранікненне ў псіхалагічны свет — усё гэта вылучае Заіру-Ражэкую з групы выканаўцаў. У ролі Іворскай артыстка стварыла яскравы вобраз ворага, з якім цяжка змагацца, якога моцна перамачы толькі сіла, воля і пільнасць мас. Наступнай работай Л. Ражэкай была роля Галены ў спектаклі «Міжбур'е». У гэтым вобразе яна паказала такую глыбока перажываную, што ён набыў амаль трагічную сілу. Артыстка выявіла новыя свае якасці: чалавечасць, цешпыню, глыбока псіхалагічна маляўна, умелна ўзняцца да вышэйшых трагедый. Пазней Л. Ражэкая атрымлівае новыя ролі, якія вылучылі яе ў рады вялікіх майстроў тэатра: Галеры ў «Інзе» А. Глебавы, Наталі ў «Канцы дружбы» К. Крапіўчыка, Ліды ў «Платоне Крэчаке» А. Карнейчыка і інш. Здавалася-б, што ўжо ясны профіль артысткі, дыяпазон яе талента. Але Л. Ражэкая валодае яшчэ выдатнымі якасцямі, якія сведчаць аб рознастайнасці яе здольнасцей, — гэта камедыйнасць, сакавіты гумар, умелнае пранікненне ў быт. Прастакова ў «Недарасці», Фразіна ў «Скупым», Дамна ў «Талантах і паклонніках», Шабона ў «Познім каханні», Кукушкіна ў «Даходным месцы», Цейка Гая ў «Хто смеццяе апошнім» — ад усіх гэтых роляў у выкананні таленавітай артысткі можна многа сказаць, бо кожная вызначаецца тонкім маляўна, яскравай бытавой характарыстыкай, сакавітай камедыйнасцю, мастацкім густам, народнасцю. Больш за ўсё цэніць і любіць глядач вобраз маці, створаны Л. Ражэкай у спектаклях: «Вацькаўшчына» К. Чорнага, «Салавей» З. Бядулі, «Без віны вінаваты», А. Астроўскага, «Паўлінка» Я. Купалы, «Пяноч жаваранкі» К. Крапіўчыка. Ён саргата такой цешпыняй, настолькі чалавечы і жыццёвы, што ў гледача ні на адну хвіліну не з'яўляецца думка, што перад ім актрыса. Перад ім — маці, якая глыбока любіць сваіх дзяцей.

На дэкадзе Л. Ражэкай выступала ў ролях Альбэты ў «Паўлінцы», Аюці ў «Пяноч жаваранкі», Ганны Чхунок у «Выбавіце, калі ласка!» і Кукушкіна ў «Даходным месцы». 35 год свайго творчага жыцця аддала Л. Ражэкая тэатру імя Янкі Купалы. Імя яе добра вядома беларускаму народу. Імя заслужыла сваёй творчай працай высокую ўзнагароду — званне народнай артысткі ССР. Грамадскасць можа чакаць ад яе яшчэ многа цікавых вобразаў. С. БЫРЫЛА, народны артыст БССР.

Шырма Р. Р.

Педагог, этнограф, дырыжор

Увесь творчы і жыццёвы шлях Рыгора Раманавіча Шырмы асвятляе глыбокай любоўю да народнай песні. Яшчэ ў юнацкім узросце ён поўнацю аддаецца харовай творчасці, многа і актыўна ўдзельнічае ў аматарскіх харавых гуртках, дае ўрокі спеваў, збірае і развучвае народныя беларускія песні. Калі Заходняя Беларусь была акупіравана лянскай Польшчай, Рыгор Раманавіч, нягледзячы на ўскія перашкоды, набыў працяглае вялікую работу на зборніцтва песень і арганізацыі канцэртаў беларускай музыкі. Будучы пудоўным этнографам-фалькларыстам, ён запісаў звыш 3000 песень, танцаў, прыказак і загадак беларускага народа, значная частка якіх выдана Дзяржаўным выдавецтвам БССР. Са студзеня 1946 года Р. Шырма ўзнавляе мастацкае кіраўніцтва Беларускага дзяржаўнага ансамбля песні і танца. Ансамбль заваяваў вялікую папулярнасць у беларускай слухача і за кароткі час увайшоў у рады лепшых харавых калектываў рэспублікі. Р. Шырма нястомна працягвае вялікую работу з харавым калектывам, удасканальваючы яго выканаўчае майстэрства. Для кожнага твора ён знаходзіць своеасаблівыя неаўтарныя сродкі вынавацы, найтанчэйшую выканаўчую манеру. У 1946 г. за выдатныя заслугі ў развіцці беларускай харовай культуры Р. Шырма прысвоіўся ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтва, а праз тры гады, у сувязі з 30-годдзем БССР, ён атрымаў званне народнага артыста БССР. З 1950 года ансамбль рэарганізаваны ў дзяржаўную харавую калекту.

За час свайго існавання хор даў каля трох тысяч канцэртаў, абслужыў больш двух мільянаў слухачоў. На дэкадзе, якая нядаўна адбылася ў Маскве, Дзяржаўны хор БССР пад кіраўніцтвам Р. Шырмы паказаў бліскучае майстэрства пры выкананні твораў беларускіх кампазітараў, а таксама лепшых зораў беларускай і рускай харовай класікі. Дзякуючы нястомнай рабоце над рэпертуарам, хор дабіўся гранічнай чыстай і выразнасці гучання. Партыя і ўрад высока аданілі пільную работу выдатнага харовага дзеяча — Р. Шырмы, прысвоіўшы яму ганаровае званне — народнага артыста ССР. Сярод выдатных майстроў харовага спявання Рыгор Раманавіч Шырма займае адно з вядучых месцаў. Яго майстэрству будучыя наследствы шматлікія харавыя калектывы. Можна не сумнявацца, што ў далейшым, працягваючы сваю рознастайную дзейнасць дырыжора, этнографа і педагога, Р. Шырма будзе садзейнічаць агульнаму ўздыму савецкай музыкі і харовай культуры Беларусі. Р. ПУКСТ, заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

За чысціню жанра

Прыезд на дэкаду ў Маскву беларускіх хораў пад кіраўніцтвам Р. Шырмы і Г. Цітовіча быў радаснай падзеяй. Абодва кіраўнікі шырока вядомы як зборнікі і знаўцы беларускай народнай творчасці. Абодва харавыя калектывы здабылі любоў савецкага народа. Найкаштоўнейшай якасцю іх з'яўляецца блізкасць да сапраўднай народнасці ў глыбокім яе разуменні. Было-б выпадковым прысвечыць рысы народнасці толькі тым хорам, якія развіваюць прыёмы старага высковага спявання. Народным можна назваць і хор, які выконвае складаныя музычныя творы. З гэтага пункту погляду Беларускае дзяржаўнае хор пад кіраўніцтвам Р. Шырмы можна па тэму назваць народным. Партытуры гэтага хору акадэмічныя. У іх фігуруюць чатыры групы галасоў, часта падзеленыя ішчэ і на падгрупы. У партытуры ўжываюцца кантрафэго-голосавыя знакі, якія імгненна пераходзяць ад голасавыя знакі, уласціва народнаму харавому спяванню. Але разам з тым, тэмбр галасоў, манера спявання, створаныя вобразы наземна выклікаюць у слухачоў уяўленне аб беларускім народзе, аб характэрных рысах яго мастацтва. У выкананні хору песня Я. Цікоцкага «Узшыў сонейка» гучыць, як карціна з народнага жыцця. У апрацоўцы «Зімыя дарогі» Стэцінка кампазітар Э. Тырма пранікліва раскрыў сродкамі беларускіх гучаньняў украінскую аснову песні. Легка, сардэчна, мякка спявае хор, захапляючы слухачоў віртуозным выкананнем гэтага твора. Але воль хор спявае песню У. Алоўнікова аб партыі і В. Яфімава аб міры. Бясспрэчна, гэтыя песні напісаны на тэмы, якія больш за ўсё хваляюць со-

вцага чытача. Але калі вялікі прафесіянальны калектыв выконвае спроччаныя масавыя песні ў пераложэнні, якое збядняе яго магчымасці, слухач расчараваны, бо вялікая тэма драбнее. Вялік атрымоўваецца адваротны таму, да чаго імкнуліся аўтары. Калі забываюцца асновы народнасці, нават пры захаванні асаблівасцей жанра, вынікі могуць быць адмоўнымі. У народнай песні «Ты, дубочка зялёненькі» (апрацоўка А. Багатыркова) знешне прысутнічаюць амаль усе жанравыя адзнакі чыснага хору. Але гарманізацыя, далёкая ад нацыянальных асаблівасцей, не дае магчымасці хору выявіць уласцівыя яму рысы яснасці і абаяльнасці. Галасы загасяюць, спяванне становіцца вялым, слухач сумуе... Можна пажадаць, каб Р. Шырма і яго хор далейшае ўдасканалення майстэрства. На канцэрце ў Цэнтральным ДOME кампазітараў група альтаў гучала некалькі прыглушана, недастаткова каларытна. Група сапрано пры ўсёй гучнасці і сонечнасці часамі гучала разка, крыху крыкліва. З двух нізкіх басоў хору (актывістаў) адзін быў больш моцным, чым другі, не адпавядаў агульнаму гучанню. Ён імкнуўся прыцягнуць да сябе асаблівую ўвагу слухачоў, хаця яго партыя па сутнасці з'яўлялася толькі асновай для агульнай гармоніі і самастойнага мелодычнага значэння не мела. Гэтыя невялікія недакладнасці не замінаюць агульным пудоўным якасцям калектыва: бяздкорную чысціню гучання, зладжанасць, маналітнасць партыі, віртуозную лёгкасць і свабоду, перадавальныя тэхнічныя цяжкасці, каларытнасць і яркасць створаных вобразаў. У садружнасці

з такой капелай беларускія кампазітары могуць ствараць глыбокія, значныя творы. Больш цяжка жанр распацоўвае Беларускае народнае хор пад кіраўніцтвам Г. Цітовіча. Шмат задач стаіць перад такім калектывам. Трэба ўвядоўць манеру падычы гукі, яка значыць, такую пастаюўку голасу, якая раскрывае-б натуральныя, неўтрыраваныя прыёмы народнага спявання; надаць гэтым прыёмам канцэртную форму, прадугледзець шляхі развіцця гэтай манеры. Неабходна, вяршыце, разгядзе сістэму народнага голасавыя знакі і формаварвання і стварыць такія партытуры, у якіх гэтая сістэма — і толькі яна — была-б асновай; трэба паглыбдзіць і рознастайныя віды народнага мастацтва — танцы, карагоды, гульні, частушкі і прыпёкі розных форм. Тут не гэта абыйсціся без вывучэння нацыянальнай вярпакі і неабходна знайсці яе сучаснае канцэртнае ўвасабленне. І, нарэшце, трэба скасаці такую праграму выступленняў, якая ўзнаўляе-б бакі народнага жыцця ў плане гістарычным і сучасным. І ўсё гэта павінна быць аб'яднана адзінамі жанра хору. Вядома, што некаторым народным хорам прышчэлаюць неўдасцяўны ім прыёмы астраднага паказу, а асобныя кампазітары, якія не ўнікаюць у народныя песенныя і танцавальныя формы, ішчэ для гэтых хораў песні і танцы, у якіх парушаюцца асновы жанра. Беларускае народнае хор, які з'явіўся ў Маскве ўпершыню ў 1953 годзе, адразу авалоўва сэрцамі слухачоў. Свежыя маладыя галасы, задушыная лірыка, здаровы жар, неасраднасць і захапленне самі выканаўцаў зачаравалі прыхільнікаў гэтага жанра. Цяпер майстэрства хору значна вырасла.

Больш смела выканаўцы пераключаюцца ад аднаго вобраза да другога, ушэўнена пераходзяць ад спявання ў суправаджэнні да капельнага выканання, больш прафесіянальна валодаюць рознымі галасавымі рэгістрамі. Якой прынабнасцю паявае ад выканання народнай песні «Жаўрончы прыляцелі!» Пранікненне ў самую сутнасць народнай творчасці падказала Г. Цітовічу форму гэтага аднагалосага распеву. Калі глядзіш «Лядкаўскую кадрыль», не думаеш аб вялікім майстэрстве калектыва, а захапляешся веселасцю і гумарам народнай гульні. Але воль хор выконвае «Прытанне Маскве» В. Яфімава. Слухач радзіць не адчувае. Праз аркестр, які гучыць каларытна і нацыянальна, прабіваюцца школьна-акадэмічнымі прыёмы харовай партытуры, ідучы за якой, выканаўцы не распаўваюць на розныя галасы агульную мелодыю, а выконваюць розныя тэхнічныя функцыі. Не можа развесіліць

ДЭКАДНАЯ ВЫСТАЎКА ВЫЯЎЛЕНЧАГА МАСТАЦТВА БЕЛАРУСІ ў МАСКВЕ

Бліжэй да жыцця, вышэй майстэрства!

23 — 24 лютага ў Акадэміі мастацтва ССРСР праводзіла абмеркаванне беларускай дэкаднай выставы выяўленчага мастацтва і народнай творчасці.

Пасля ўступнага слова віцэ-прэзідэнта Акадэміі мастацтва ССРСР М. Манізера, які адзначыў, што беларускае выяўленчае мастацтва за апошнія гады значна вырасла, з-за граўнаго дакладам аб жыццёвым выступі член-карэспандэнт Акадэміі мастацтва ССРСР А. Бубноў.

Мастакі Беларусі, сказаў дакладчык, прымаюць актыўны ўдзел у жыцці свайго народа, аб чым сведчыць значная колькасць жывапісных, скульптурных і графічных работ на рознастайнай тэме жыцця і працы савецкіх людзей. У творчасці мастакоў знайшлі адлюстраванне багатае мінулае беларускага народа, матывы роднай прыроды, жыццё простых людзей. Для масквічоў выстаўка беларускага мастацтва з'яўляецца радаснай падзеяй. Яна знаёміць з дасягненнямі мастакоў брацкай рэспублікі, з узрастаннем майстэрствам іх старажытна пакалення і з творчасцю маладых майстроў.

А. Бубноў падрабозна спыніўся на карціне В. Волкава — «Мінск 3-га ліпеня 1944 года». Карціна займае на выставі галоўнае месца не толькі па сваім памерам, але і па зместу і майстэрству выканання. Мастаку удалося ў шматгруднай кампазіцыі праявіць перадачу велічыннага падею. У карціне ёсць выразныя групы і ўдала знойдзены характарыстычныя пачасныя персанажы. Работа мастака можа быць аднесена да буйных дасягненняў савецкага жывапісу. Аднак мастацкія якасці карціны зніжжае кампазіцыйная раздробленасць. На думку дакладчыка, у гэтым вялікім палатне знадта многа дэталей, слаба звучаныя з агульным зместам. Недастаткова ўзвясмаваць асобныя элементы паслабшае ўздзеянне карціны.

Больш удалым творам В. Волкава дакладчык лічыць карціну «Вузаўшчы». Уся яна аб'яднана агульнай задумай, сабраная ў адно цэлае. Калі ў першай карціне адчуваецца, што мастак ствараў кампазіцыю па эцюдах, намалёваных па ўважэнню, дык па другой — пазнаецца, што яна напісана непасрэдна з натуры.

Шмат удалых характарыстык знайшоў А. Шыбёў у карціне «Есць такая партыя». Але ўсё лепшае, што ёсць у ёй, губляецца ў раздробленасці кампазіцыі. Нама шэтра. Значна лепш напісана карціна «Палонных вядуць». Аднак у абодвух творах каларыт малавыразны.

Карціна В. Ціркы і С. Лі «Пісьмо ад В. І. Леніна» напісана з пэўным майстэрствам. І ўсё-ж асноўная фігура скаваная і застылая. У карціне «Нескаронны» В. Ціркы няма вострага сутыкнення паміж двума варажымі лагерамі. Пейзаж умоўны, халі і прыемы па колеру. Нехалае прасторы паміж першым і другім плянам. Значным дасягненнем дакладчык лічыць яго пейзажы «Сакавік», «Сакавік. Халодны дзень» і «Калі млына».

Шмат удалага ў карціне Я. Зайцава «Паванне героя». Другі яго твор «Абарона Брэскай крэпасці ў 1941 годзе» — значна слабейшы, у ім няма сапраўднага вобраза, калі не лічыць фігуры баіны ў цэнтры. Я. Зайцаў уяе знаходзіць манументальнасць кампазіцыі, і шкада, што набыты пачынанні мастака не заўсёды знаходзяць сваё канчатковае вырашэнне.

Праўдзівая і пераканальная карціна Н. Воранава «Па дарожцы ЦК РКП. Мінск, 1919 г.» Але ў ёй не ўсё роўна значна. Левае частка, напрыклад, напісана паспешліва, без патрэбнай напружанасці. Дакладчык крытыкуе яго партрэтную кампазіцыю «Майстар Куйбышэўскай ГЭС Трубіні» за рыхласць колеру, за тое, што яна напісана без унутранага гарніна, халі мастак і валодае здольнасцю жывапісца.

Гаворачы аб жанравых карцінах А. Гугеля «Шахматныя», А. Бубноў лічыць, што яна надуманая, у ёй няма прады. Усё, што створана, не ўзята з натуры, не жыццёвае, таму твор перакаркаваў і сумны.

Карціна Я. Ціхановіча «Летам», дзе на беразе рэчкі дзеці пэўным летнім днём гуляюць у шахматы, значна больш пераканальная, таму што яна перадае жыццёвы момант, хоць гэты твор у жывапісных адносінах слабейшы, чым «Шахматныя». Да ўдас мастака можна аднесці карціны «Гіраўшчы дублёры» і «Партызаны ў разведцы», у якіх падкрэслены тыповасць і праўдзівасць.

Маладыя мастакі А. і С. Ткачовы напісалі

На абмеркаванні работ мастакоў і майстроў народнай творчасці ў Маскве

некалькі добрых работ. Сюжэты для іх узяты нескладаныя, але яны прымушаюць глядача верыць напісанаму, хвалююць яго. У лепшай з іх — «Калі калодзежа» шмат здаровага і высялага смеху, не выдуманата, а ўзятага з жыцця і вобраза перададзенага мастакам.

Сардэчным і шчырым настроем напоўнена другая карціна мастакоў «У полі. Ліяць самалёты».

Дакладчык падкрэсліў далей, што на выставі традыцыйна значная колькасць жанравых твораў. Некаторыя з іх адлюстравваюць штодзённае жыццё савецкіх людзей і маюць вялікае выхавальнае значэнне. Глядач актыўна на іх рэагуе і адпаведным чынам ставіцца да ўзятага мастаком пытання. У гэтым жанры можна прызначыць удалай карціну «Да сына» Л. Рана. Мастак вышыў вобраз старога жанчыны, на творы якой і ва ўсёй постані адчуваецца пакрыўджанае пачуццё маці, якую не хочучь прымаць сын з жонкай. Уражанне ад карціны зніжае карыктурны выгляд няясці.

Прадстаўляе цікавасць, як жывапісны твор, карціна Р. Кудрэвіч «У родны калгас». Шкада, аднак, што персанажы твора за выключэннем асноўнай фігуры — дзючыны, якая вяртаецца з фронту ў калгас, хутчэй паіроўку, чым жывуч. Надрыная яе работа «Сяброўкі», напісаная з лірычным настроем, але яна незаканчана і засталася эскізам. Пераканальна надардзены жыццёвыя падзеі ў вядомай глядачу карціне А. Волкава «Першае верасіна».

Шкада, што многія работы выставі ў большасці выпадак не завершаныя. Напрыклад, карціна Г. Бржазоўскага «Экскурсія школьнікаў на завод» досыць удала скампанавана, у ёй шмат жыццёвага, надрыдна намечаны характары. А ў цэлым карціны няма, ёсць толькі заўвага на яе, больш-менш распрацаваны эскізы. Тое-ж можна сказаць і аб карціне Л. Кроля «Янка Купала і Цётка (Алаіза Пашкевіч) у Пецербургу».

Да ліку найбольш удалых партрэтаў дакладчык адносіць «Партрэт калгаснага брыгадзіра», «Жаночы партрэт у чырвоным» Я. Зайцава і «Партрэт дзючыны» І. Ахрэмчыка.

Сярод пейзажыстаў вылучаецца творчасць выдатнага майстра В. Бяліннікага-Бірулі. Яго пейзажы «Эмрок юнага мая» і «На спадзе разбітага ворага. Зноў завіла вясна» поўныя хараста і лірыкі.

Радуець сваёй неспарэднасцю і прыемным каларытам невялікі пейзажы К. Максімава «Тарфяныя масівы», «Наступленне на балоты» і «Сакавік».

У заключэнне дакладчык адзначыў, што беларускім мастакам уласцівы агульны недахоп — слабае вывучэнне наваколлага жыцця. Мастакі мала бачаць і вывучаюць рэчаіснасць, не развіваюць сваёй творчай актыўнасці.

Са зместам дакладам аб беларускай скульптуры выступіў мастацтвазнаўца Ю. Колінічы.

Аглядаючы работы беларускіх скульптараў, дакладчык гаворыць, што іх творчасць не адстае ад развіцця ўсяго савецкага мастацтва. Асабліва цікавы і багаты ў скульптурны партрэтны жанр.

Прафесіянальнае майстэрства беларускіх скульптараў досыць высокае. І вельмі шкада, адначасна дакладчык, што магчымыя майстроў праяўляюцца аднабокова, галоўным чынам у адным якім-небудзь жанры. Скульптары мала або зусім не выкарыстоўваюць сваё здольнасць у бытавым жанры, не паказваюць багатага наваколлага жыцця.

З прадстаўленых на выставі твораў З. Азгура дакладчык вылучае як лепшую работу бюст кітайскага пісьменніка Лу Сіня, сьвярджаючы, што гэты твор з'яўляецца значным крокам скульптара ў яго далейшым роспе. У партрэце адчуваецца раскрыта духоўная сіла вялікага кітайскага пісьменніка. Смелыя пошкі відыш і ў рабоце «Калыханка».

Арыгінальнасцю і ўсхваляванасцю вызначаецца партрэт В. І. Леніна работы А. Бембеля. Варты пахвалы барэльэф «З хлемам і соллю». Ён натхнёны, праўдзі-

вы і прыемы па пластычнай лепшы вобраза. Цікавы па задуме бюст Героя Савецкага Саюза Нікія Гасталы.

Сіла скульптара А. Глебава мацней праяўляецца ў партрэтах і слабой у кампазіцыйных групах. Партрэт Георгія Скарыны — значны і моцны вобраз. Адчуваецца унутранае жыццё гэтага выдатнага дзеяча беларускага народа. У скульптурнай групе «Шырокія гарызонты» недастаткова выкарыстана мадэльроўка формы, сілуэт, кампазіцыя.

Малады скульптар В. Палічук — мастак, які яшчэ не знайшоў сябе. Тым не менш яго «Ранены вайна» — твор вялікі па размаху, вобразна праяўляе і выразны.

Глыбокі вобраз Салтыкова-Шчэдріна створаны скульптарам С. Селіханавым. Скульптурная група гэтага аўтара «Вызваленне» недастаткова гарманічная. Фігура хлопчыка нібы прастаўлена да салдата і не вынікае з кампазіцыі.

Партрэт народнага артыста БССР А. Кістава работы М. Робертана вялікі па форме. У бюстах-жа Янкы Купала і Якуба Коласа Л. і М. Робертаны правілі таленавітасць і вынаходлівасць у выкарыстанні матэрыялу.

Заслугоўвае пахвалы скульптура «Дзючына з кнігаю» В. Козак. Але «Гатаў чаравы» і «Помста агрэсару» неглыбокі па раскрыццю вобраза.

У невялікім зместным дакладзе мастак Д. Дубінін прааналізаваў графічныя работы выставі, спыніўшыся ў асноўным на творах мастака С. Раманава. С. Раманаў выдатна спраўляецца з пастаўленай задачай. У графічных лістах «Сядзіба Тураўскай МТС», у лістах на партызанскія тэмы мастак стварае пераканальныя вобразы. Запамінаюцца такія лісты, як «Малады рамеснік», «На палескай паліне». Бадзёрае ўражанне пакідаюць і плакаты С. Раманава — «Ператворам балоты ў квітнеючыя палі і сады».

Творчасць А. Волкава вельмі рознастайная. У ёй часта сустракаюцца нечаканыя кампазіцыйныя прыёмы. Мастак паспяхова працуе ва ўсіх галінах графікі. Нельга праціць міма яго работы «Ціт, ідзі малаціш», кніжныя ілюстрацыі і сатырычных малюнкаў.

Добрымі ілюстратарамі правілі сябе А. і С. Ткачовы ў лістах да пазмы С. Шчыпава «Паўлік Марозаў», да рамана Н. Остроўскага «Як гартавалася сталь».

Штрых мастакоў лёгкі і свабодны. Яны валодаюць ім так, як гэтага вымагае змест. Хацелася-б, гаворыць дакладчык, параіць таленавітым ілюстратарам больш уважліва кампанаваць свае лісты і больш звяртаць увагу на дэталі.

Майстэрства выдатнага, удумлівага і ўмелага мастака відыць у работах В. Ціхановіча, у яго поўны здаровага смеху і гумору лістах пра зяроў і птушак, у вострых карыктурках.

Добра запамінаюцца каларыстыя лінаграфы І. Гембіцкага «Політэхнічны інстытут», «Каласы табу», «Калгасная электрастанцыя», лісты А. Тычыны «Мінск. Праспект Сталіна», афорты: «Партрэт рэдактараў» Л. Рана, «Вечар» С. Геруса, яго-ж партрэт Георгія Скарыны.

У дакладзе аб народнай творчасці мастацтвазнаўца А. Салтыку спыніўся на пытанні далейшага развіцця і заахоўвання творчага росу самадзейных майстроў, якія асабліва актыўна правілі сябе на выставі народнай творчасці. Дакладчык вылучыў, як найбольш самабытных і таленавітых майстроў Гебелева, Цяўлоўскага, Мацюка, Казёлку і інш.

У абмеркаванні твораў беларускіх мастакоў прыняў ўдзел Н. Машкаўцаў, М. Орлова, А. Міняўскага, В. Ефану, Е. Капман, Ф. Мадораў, В. Волкаў, З. Азгур, В. Сухаверхаў, Н. Тарасікаў, Я. Зайцаў.

Правадзіць член Акадэміі мастацтва ССРСР В. Е. Ефану заўважыў беларускіх мастакоў адлюстравуць характэрныя рысы наваколлага жыцця. Калі кожны мастак, гаворыць ён, адноле прынесці на ўсеагульнае выставі сваё ўласнае, арыгінальнае і новае, глыбока нацыянальнае, тады і выставі нашы будуць падобны на вялікія пудоўныя букет кветак.

У заключэнне віцэ-прэзідэнт Акадэміі мастацтва ССРСР М. Манізер пажадаў беларускім мастакам новых творчых поспехаў.

Шлях правільны, але ісці трэба смялей!

(Натагі пісьменніка)

Выстаўка выяўленчага мастацтва і народнай творчасці Беларусі, адкрытая ў залах Акадэміі мастацтва ССРСР у дні дэкады беларускага мастацтва і літаратуры, ярка паказала кроўную, непарыўную дружбу багатага талентамі беларускага народа з вялікім рускім народам.

На чале пейзажыстаў стаіць масіты В. Бялінніка-Біруля з яго карцінамі вясны, з якіх асабліва прыемная «Эмрок юнага мая». Пудоўны пейзаж паказаў Г. Азгур («Лагойскія ўзгоркі»). Штэ дачычыць яе «Каралішчавічы», асабліва «Старой ёлкі», дык у іх аўтар трапіць пачуццё колеру. І не адна яна ў пошуках эфектаў святлетнага забавіае, што і святлетна у жывапісу павінен перадавацца толькі колерам (калі жывапіс не хоча ператварыцца ў падфарбаваную гравюру або літаграфію). Але многія пейзажы адзначаны пачуццём каларыту — «Першая вясніна» А. Ткачова, «Дубкі» Я. Зайцава, «Вечар на возеры» Ул. Кудрэвіча. З жанравых карцін высокай якасцю жывапісу вызначаюцца работы С. Ткачова — «Прышчэны» і «Ля калодзежа», дзе дынамічна кампазіцыя ў спалучэнні з жывапіснымі прыёмамі захалпае глядача.

Некалькі вялікіх палатнаў прысвечана гераічным тэмам. Цэнтральнае месца сярод іх займае манументальны твор В. Волкава: «Мінск 3 ліпеня 1944 г.». Мастак выбраў глыбока хвалюючы момант і пасля сямі год творчых пошукаў дасягнуў сур'ёзнага поспеху.

На жаль, нельга гэтага сказаць аб другой вялікай кампазіцыі на гераічную тэму: «Абарона Брэскай крэпасці ў 1941 годзе» Я. Зайцава. Галоўны недахоп гэтай карціны ў тым, што тэма смерці герояў у ёй гучыць мацней, чым тэма абароны, супраціўлення. Мы не бачым твараў саміх абаронцаў, таму што першы план заняты фігурамі тых, хто памірае ад ран.

Нельга сказаць, што выстаўка багата партрэтамі. З работ І. Ахрэмчыка робіць добрае ўражанне партрэт артыста Г. Глебава прастотай кампазіцыі і сімпласцю каларыту. Штэ дачычыць «Партрэт дзючыны», дык у ім усё-такі ёсць элемент паіроўкі, што супярэчыць самому характару беларускага жывапісу, які вызначаецца ў цэлым шчырасцю і неспарэднасцю. Гэтыя якасці ўласцівыя работам Л. Лішчына, Я. Красоўскага, З. Паўлоўскага.

Аднак на поўную сілу партрэтнае мастацтва расвітае не ў жывапісу, а ў скульптурцы. На першым месцы тут стаіць работы таленавітага скульптара З. Азгура. Не прэтэндуючы на вонкавыя эфекты, гэты майстар заўсёды шукае ідэальныя вырашэнні. Нам здаецца, што бюст К. Е. Варашылава яго работы не будзе забыты сярод шматлікіх партрэтаў любімага народа палкаводца, як не будзе забыта і другая работа З. Азгура — партрэт кітайскага пісьменніка Лу Сіня. Пераканальны партрэт Г. Гарэлава і К. Крапівы. Штэ дачычыць чатырох манументальных твораў гэтага майстра, дык найлепшым з іх з'яўляецца «Калыханка».

Цікавыя работы А. Глебава («Новыя гарызонты»). Двухфігурная кампазіцыя юнака і дзючыны стала ўжо звычайнай, але Глебаву удалося даць новую інтэрпрэтацыю гэтага вобраза. Сур'ёзнасцю задуму вылучаецца статуя Георгія Скарыны. Трэба вітаць і выбар матэрыялу (дрэва). Праўда, скульптар яшчэ не свабодна валодае гэтым матэрыялам. Статуя Янкы Купала, на нашу думку, не удалася. Вялікі пазт ніколі і ні перад кім не паіраваў. Не трэба яму прыпісваць такія якасці і ў мануменце.

Добрым словам трэба памянуць смелы па задуме, вельмі добры па фактуры бюст Н. Гасталы работы А. Бембеля. Варты ўвагі вопыт В. Палічука ў паказе негра, які зрывае ланцугі.

І ўсё-ж ёсць адзін вельмі сур'ёсны агульны недахоп і ў скульптурах і ў жывапісе: гэта рэзкае, можна сказаць, недарупшальнае адставанне майстроў ад жыцця сваёй радзімы.

Ні аднаго цікавага твора аб сённяшнім дні Беларусі!

Гэта адставанне трэба пераадолець, і я магу хутчэй. Больш вопытаў, больш творчай адвагі, больш смеласці, і справа поўнага росквіту беларускага мастацтва рушыцца ўперад.

Масква. **Сергей ГАРАДЗЕЦКІ.**

На выставі твораў заходнеўрапейскага мастацтва

У мэтах азнамянення працоўных на-дзяўчын краіны са скарбніцамі мастацтва, якія захоўваюцца ў цэнтральных музеях Масквы і Ленінграда, Міністэрства культуры ССРСР арганізавала рад перасоўных выставак, па якіх глядачы розных гарадоў ССРСР змогуць больш поўна і глыбока пазнаёміцца з рознастайнымі помнікамі як сусветнага, так рускага класічнага і савецкага мастацтва.

Выстаўка, адкрытая ў Мінску ў памяшканні Дзяржаўнай карціннай галерэі, скампанавана з фондаў Ленінградскага дзяржаўнага Эрмітажа і знаёміць наведвальнікаў з творчасцю вялікіх майстроў, чые мастацкія вобразы песна

Жанчыны нашай рэспублікі

У добрай славы — лёгкі крылі, і лядзіць яна далёка-далёка. Не сонні, а тыр-сцячы, мільёны працавітых жанчын Савецкай Беларусі прымаюць самы актыўны ўдзел у барацьбе за поўную перамогу ко-мунізму ў нашай краіне.

Хто гэтыя сапраўдныя гераіні нашых дзён, рухавыя рукі якіх робяць жыццё яшчэ больш радасным, прыгажэйшым, утульным? Часопіс «Работніца і сялянка» адкрывае нам намяла цікавыя старонкі пра саўдзінны працоўны будні жанчын Савецкай Беларусі.

Прадукцыю Баўрыўскага дрэвапрацоўчага камбіната добра ведаюць у нашай рэспубліцы. Мабля камбіната ўпрыгожвае кватэры рабочых, служачых, калгаснікаў. У фанерынны цэху гэтага прадпрыемства працуе работніца Аляксандра Маркаўна Ушавава. «Штэ можна сказаць пра гэтага сціпага чалавечка?» — пытаецца пісьменніца Алена Васіленіч у старэйшай заўбома. — «Звычайная біяграфія», — адказвае ён.

«Мяне пачынае непакоіць гэта «звычайная біяграфія», — піша аўтар (№ 3, 1954 г.), — нікому не скарэць, што калі ў цябе ёсць заданне пісаць пра чалавечка, дык хочацца, каб у біяграфіі яго было нешта незвычайнае, выключнае, калі хочаце, гераічнае... Прычына тут ясная: разгадзецца і ўважліва звычайнае, непрыкметнае заўсёды цяжэй, чым тое, што само кідаецца ў вочы».

Сапраўды, складаная задача была пастаўлена перад пісьменніцай. І трэба са здальненнем сказаць, што Алена Васіленіч адшукала яркія дэталі і ў гэтым звычайным. Нарыс атрымаўся цікавым. Бачыць, як жывуць, работніцу Аляксандру Маркаўну. Радуецца разам з ёю поспехам работніцы на брыгады, радуецца і за сына, у якога яна выхавала працавітасць і сімпласцю.

Кранае сэрца чытача вобраз сціп-лай прадаўніцы — фельчарка Соф'і Нікі-фарэўны Досевай, якая 34 гады свайго жыцця прысвяціла самаму дарогаму на свеце — ахове здароўя савецкага чалавечка. І не пра адначаснае дабры фельчар. Пасля працоўнага дня, наопаўднёна капаюцца і непакоем аб здароўі хворых, «вечарамі яна адкрывае падручнік Гісторыі Комуністычнай партыі, уважліва ўчытваецца і запісвае свае думкі і ўспяткі: у жыцці нельга спазнацца. Трэба ісці ў нагу з ма-дэлямі» (нарыс М. Дзіліненкі, часопіс № 1, 1954 г.).

Цікавае, светлае жыццё і ў звычайнай калгасна імя Варашылава Архаўскага раёна Ільнавада Г. М. Каваленкі.

І думкі светлыя ў гэтай прастай жанчынай культаўры. Перад студэнтамі сістэ-матычна выступаюць з лекцыямі-канцэрта-мі выкладчыкі кансерваторыі і артысты сталіцы.

У мастацкай самадзейнасці інстыту-та прымае ўдзел калі вясмісот унавоў і дзючэат. Студэнты-артысты ў мінулым годзе паказалі на прадпрыемствах, у падшэфных калгасах і МТС, воіцкіх час-тэях сорака канцэртаў. Урошчае майстэр-ства самадзейных артыстаў дало магчы-масць стварыць у інстытуце ансамбль песні і танца. Кіраваць ансамблем згадзіўся народны артыст БССР Г. Цітовіч.

У інстытуце займаюцца дзеці працоў-ных. Вось перад намі пісьмо студэнта тра-дэцка курсу гідратэхнічнага факультэта Лыва Зуева, які нарадзіўся ў Францыі. Яго бацька ў пошуках кавалка хлеба ў 1927 годзе пакінуў Заходнюю Беларусь. На пра-цягу доўгіх год ён працаваў чорнарабочым, доўгі час быў беспрацоўным. Яго сын ніколі не будзе перажываць гэтага: «Мы прыхва-лі ў Савецкі Саюз, — піша ён, — і ўба-чылі аўсім новае жыццё. Як глыбока ўсхваляваў мяне цёплы сяброўскі прыём новых таварышаў. Яны дапамагалі мне аваладаць рускай мовай, якой я не ве-даў».

Праз два гады Леў Зуев будзе савецкім інжынерам. Сённяшняе і заўтрашняе шчасце яго лёгка ўявіць. Яго ў нас мае кожны юнак, кожная дзючына. Інакш і быць не можа ў краіне, якая ідзе да комунізму пад пераможным сцягам вялікай партыі Леніна — Сталіна.

С. КУЖЭЛЬНЫ.

Будучыя інжынеры

У політэхнічным інстытуце імя І. В. Сталіна

рэчку гідрэлектрацыя прасіцца. Падкажам калгасу? І не толькі падкажам, але і да-паможам пабудавать яе.

Таварышы адрозу падтрымалі яго думку. Яны ўявілі сабе родную ваколіцу зусім ін-шай, асветленай яркімі электрычнымі аг-нямі. Старэйшы калгас Ану Трафімаўну Бумец запікавіла прапанова студэнтаў, тым больш, што яны пераканальна прад-ставілі перад ёю ход усіх работ і ад імя інстытута абяцалі дапамогу.

Праз некалькі дзён ініцыятары паехалі ў Мінск, у інстытут. Іх ідэю падтрымалі. Пры ўдзеле кафедр гідратэхнічнага, буд-дываўнічага і энергетычнага факультэтаў была распрацавана праграма навучальных досадаў. Ажылі берагі Сервачы. Над іраўніцтвам выкладчыка тав. Зайцава студ-дэнты-энтузісты хутка правілі ўсе ге-адзвіжныя і геалагічныя работы. Пасля ка-нікулаў яны горахца ўзяліся за складанне праекта гідрэлектрастанцыі. Гэтая скла-даная работа выконвалася ў вольны ад заняткаў час. Многа бясонных начэй праведзена за разлікамі і чарчэжамі. Неў-забаве праект быў гатова. Яго зацвердзіў тэхнічны совет Міністэрства сельскай га-спадаркі БССР. Будавніцтва станцыі пача-лася.

21 снежня 1954 года — назаўсёды па-мятны для студэнтаў і калгаснікаў дзень. У вёсцы Панямонь каля новага, пры-гожа аздобленага будынка і плаціны, якая стрымлівала воды ракі, адбуўся незы-чайны мітынг, прысвечаны пуску электра-станцыі. Электрычнасць увайшла ў хату хлебаробаў вёск Панямонь, Шчорсы, Кра-сныя горы, Балотца... Сардэчна падзяка калгаснікаў была найвышэйшай ацэнкай

Савецкія вышэйшыя навучальныя ўста-новы, якога-б профілю яны ні былі, заклі-

Р. ЛІПЕНЬ.

Фрыдэрык Шапэн

(Да 145-годдзя з дня нараджэння)

Больш ста год адзяляюць нас ад таго часу, калі былі напісаны творы Шапэна, а здаецца, што яны створаны зусім нядаўна. Геніяльны польскі кампазітар-патрыёт з вельмінай мастацкай пераацэнкай расказаў нам у сваёй музыцы аб шчырай любові да радзімы, аб палымнай веры ў яе светлае будучае.

Вялікай была любоў да музыкі Шапэна сярод перадавых, дэмакратычных колаў рускага грамадства яшчэ ў мінулым стагоддзі — з гадамі і дзесяцігоддзямі яна не паслабла, а яшчэ больш умацавалася. Рускія кампазітары-класікі — Глінка, Балакірэў, Рубінштэйн, Рымскі-Корсакаў, Скрябін, Рахманінаў — былі шчырымі прыхільнікамі творчасці Шапэна, а некалькі з іх (як Рубінштэйн, Балакірэў, Рахманінаў) і надвычайна піяністамі — выканаўцамі яго музыкі, заснавальнікамі рускай традыцыі гэтага выканання, што найбольш глыбока і прайздўва раскрывала ўсё багацце музыкі Шапэна.

Кланатава захоўваючы гэтыя традыцыі, савецкая піяністычная культура раскрыла шырокае грамадства, сапраўды дэмакратычныя рысы шапэнаўскай творчасці. Імяна таму савецкія піяністы старэйшага і маладшага пакалення нярэдка з'яўляюцца пераможцамі на міжнародных шапэнаўскіх конкурсах.

Творы Шапэна заўсёды перадаюцца па радыё, яны гучаць на канцэртных эстрадах усіх брацкіх рэспублік Савецкага Саюза, у музычных навучальных установах, у музычнай самадзейнасці. Сапраўды можна сказаць, што музыка вялікага польскага кампазітара трымае ўвайшла ў наша жыццё, яе гораца любяць савецкія людзі.

Ва ўмовах свабоднай і незалежнай народнай Польшчы музыка вялікага кампазітара стала ў поўнай меры здабыткам польскага народа. Яна гучыць на фестывалях, прысвечаных творчасці Шапэна, на канцэртных эстрадах і ў музычнай самадзейнасці. Польскія музыканты працуюць над далейшым творчасці кампазітара, таленавіта польская моладзь вывучае яго творчасць у шматлікіх польскіх музычных навучальных установах. За апошнія гады значна павялічыліся лік маладых польскіх выканаўцаў-піяністаў, якія на міжнародных шапэнаўскіх конкурсах, што сістэматычна наладжваюцца ў Варшаве, па праву займаюць першыя месцы. Так, у дні 145-годдзя з дня нараджэння Шапэна ў Варшаве адбылася чарговая сёмы міжнародны конкурс імя кампазітара. У ім прымаюць удзел больш 130 піяністаў, прадстаўнікоў 33 краін свету, у тым ліку і СССР.

Сувеснае значэнне музыкі выдатнага польскага кампазітара ў яе сапраўднай народнасці.

Добра разумеючы сапраўднае прызначэнне свайго таленту, Шапэн абмежаваўся (за некаторымі выключэннямі) напісаннем твораў толькі для фартэпіяно. Які смелы нават, ён знайшоў бяспечнае багацце нечучаных дэталю гучаных інструмента і праз яго расказаў свету аб самабытнай польскай культуры, аб думках, надзеях свайго народа.

Кароткае жыццё Шапэна — 1810 — 1849 — можна падзяліць на два перыяды. Першы, да 1830 года, — перыяд, які кампазітар правёў на радзіме, у сям'і, сярод сяброў і прыхільнікаў. Другі перыяд — з 1830 — гэта жыццё на чужыне, у Парыжы, сярод трыумфаў і хваляванняў за лёс радзімы. Шапэн не мог вярнуцца ў Польшчу, бо царскі ўрад добра ведаў аб блі-

зкасці кампазітара да перадавых польскіх людзей — палітычных эмігрантаў, якія, пасля паражэння польскай рэвалюцыі 1830 года, жылі ў Парыжы.

Гэты цяжкі для Шапэна перыяд жыцця быў адначасова перыядам магутнага росту яго геніяльнага таленту, мастацкай сталасці. У гэты час ім напісаны найбольш выдатныя творы. Сувяз і дружба з прадстаўнікамі перадавой польскай культуры і мастацтва, якія гэтага жа, як і Шапэн, вымушаны былі жыць у Францыі (у прыватнасці, з вялікім польскім паэтам А. Міцкевічам), перапіска з сябрамі, што жылі ў Польшчы, радзіка сустрачкі са сваякамі — усё гэта дапамагала кампазітару адчуваць сваю духоўную аднасць з радзімай, да якой ён увесь час імкнуўся.

Усё творчае жыццё Шапэна было прысвечана стварэнню прайздўвай, усім зразумелай музыкі, у мелодыях якой чулася душа польскага народа, раскрывалася яго патаемныя думы і пачуцці. З вялікім бо-лем кампазітар усведамляў, што з гадамі слабеюць успаміны аб дарогай для яго народнай музыцы, аб карцінах польскай прыроды. «Я пачынаю забываць, — гаварыў ён, — як спяваюць у мяне на радзіме». Паміраў сябры і блізкія — чужына становілася невыноснай для яго. Усведамленне немагчымасці вяртання на радзіму, страх аднагодства былі галоўнымі прычынамі, якія падарылі хваробу кампазітару і прывялі яго да трагічнага канца.

Вельмізнае гістарычнае значэнне Шапэна перш за ўсё ў тым, што ён з'явіўся геніяльным выканаўцам у сваёй музыцы нацыянальна-вызваленчых ідэй. У цудоўных па прыгожасці, шчырасці і сардэчнасці мелодыях кампазітара гучыць чысты свет пачуццяў чалавека, які моцна звязаны са сваймі народам і з яго гістарычным лёсам. Мы зноўдем у гэтых мелодыях і спачуванне пакутам лепшых людзей Польшчы, сучаснікаў Шапэна, якія са зброяй у руках змагаліся за вызваленне радзімы, і боль і гнёны пратэст, і мужнасць, і гераічныя парыванні, і палымную веру ў светлае будучае роднай краіны. Мелодыі Шапэна заўсёды ярка нацыянальныя, і не толькі ў тых яго творах, якія напісаны ў форме нацыянальных польскіх танцаў — мазурак або палезецаў. Кампазітар амаль ніколі не карыстаецца цытаваннем той або іншай польскай народнай мелодыі. Усё багацце народнай музыкі, якую чуў Шапэн на радзіме, ён кланатава захоўваў у сваёй памяці. Але ў сваіх мелодыях ён усё пера-рабляў нанова, надаваў ім народны каларыт, характар якога ён гэтак глыбока разумеў.

Нацыянальнымі з'яўляюцца яго баллады, навяяныя вобразамі польскай паэзіі, яго пачытаныя нацыянальныя вальсы, найбагацейшыя па рознастайнасці настрою пралюды, ацынды, у якіх з асаблівай сілай раскрыта мажэжная магутнасць шапэнаўскай музыкі. Дзве яго цудоўныя санаты — сапраўдныя пазмы для фартэпіяно, якія расказваюць аб чалавечым жыцці з яго радасцямі і пакутамі.

Савецкія людзі з пашанай і любоўю ставяцца да творчасці кампазітара польскага народа. Гэта яшчэ больш спрымае ўмацаванню непарушнай брацкай дружбы. Аднам са шматлікіх сведчаняў дружбы паміж народам Савецкага Саюза і Польшчы з'яўляецца каштоўны падарунак, зроблены нядаўна Польскай народнай рэспублікай Беларускай ССР — маска і зялёна з рукі Шапэна. Гэты падарунак захоўваецца ў Беларускай кансерваторыі.

Н. АРЛОУ,
кандыдат мастацтвазнаўчых навук.

Цётка.
Скульптура А. Заспінскага.

Абласная нарада пачынаючых

Адбылася нарада пачынаючых пісьменнікаў Маладзечанскай воласці. Былі заслушаны і абмеркаваныя даклады «Аб выніках Другога ўсесаюзнага з'езду пісьменнікаў» і «Аб рабоце літаратурнага аб'яднання». Маладыя літаратары А. Фрэнкель, М. Ціханюк і іншыя, якія выступілі ў спрычказ, адзначылі, што бюро літаратурнага аб'яднання мала дапамагаць пачынаючым. За мінулы год праведзена ўсяго 11 літаратурных сесій пры рэдакцыі абласной газеты. У апошні час яны наогул не праводзяцца. Кіраўнікі літ'аб'яднання не наладзілі жывой сувязі з пачынаючымі пісьменнікамі, не накіроўваюць іх творчую дзейнасць. У абласной газеце «Сталінскі шлях» рэдка друкуюцца мастацкія творы.

Была ўнесена прапанова стварыць пры рэдакцыі рэбінных газет, якія выходзяць павялічаным фарматам, літаратурныя групы, аказваць ім дапамогу ў арганізацыйным умацаванні.

Загадчык аддзела прапаганды і агітатыва абкома КПБ тав. А. Хашкевіч у сваім выступленні гаварыў аб задачах літаратурнага аб'яднання: глыбей і яскравей адлюстроўваць жыццё, стварыць творы аб лепшых людзях калгаснай вёскі.

На нарадзе прысутнічалі самадзейныя кампазітары. Дырэктар абласнога Дома народнай творчасці О. Дыгала выступілі з паведамленнем аб конкурсе на лепшую песню. Гэтак мерапрыемства было падтрымана ўдзельнікамі нарады.

Удзельнікі нарады абмеркавалі творы маладых паэтаў А. Фрэнкеля, Г. Лоса, В. Карташова, Н. Сіскевіча, І. Астаневіча і іншых. Цэля сустраці прысутныя выступленне на нарадзе жыхаркі в. Відоў, многадзетнай маці Матроны Фамінічы Бірулінай. Яна прачытала свае вершы: «Жанчына», «У барацьбе за мір» і іншыя.

А. БАРАНОВСКИ.

„Чалавек з партфелем“

З цікавасцю сустраці глядзчы Мінска спектакль «Чалавек з партфелем», пастаўлены Мясціўскім абласным драматычным тэатрам па аднайменнай п'есе А. Файко. У творчасці гэтага досыць вядомага савецкага драматурга ёсць сваё галоўнае тэма. Ён у асноўным піша пра інтэлігенцыю, пераважна аб старым не пакаленні, якое ішло складанымі, нагледкімі шляхамі. Гэтая тэма знайшла сваё ўвасабленне і ў «Чалавек з партфелем», п'есе, якая напісана ў другой палове дваццятых гадоў. Спектаклі, пастаўленыя па гэтай п'есе, мелі вялікі поспех.

Чым-жа хвалюе, чаму карыстаецца поспехам у глядзца даўно напісаная п'еса?

У спектаклі створаны два поўнакрэйныя мастацкія вобразы. Гэта — стары сумленны прафесар Андрэас і прыставанец Гранатава, які, выдаючы сябе за вучня Андрэаса і выкарыстоўваючы яго аўтарытэт, робіць навуковую кар'еру. Аднак пазней ён не задавальняецца гэтым, а хоча кіраваць інстытутам, дзе працуе разам з Андрэасам. Каб дасягнуць сваёй мэты, Гранатаў уживае нават паклён і абвінавачвае Андрэаса ў антысавецкіх поглядах.

Ад сцены да сцены напісана расце наша прыхільнасць і пашана да Андрэаса, вера ў яго сумленнасць і здольнасць вучонага, сапраўднага настаўніка моладзі. Аднаведна расце нянавісць і агіда да Гранатава. З нарастаннем цікавасці ў п'есе і спектаклі разгортаецца сюжэтная лінія. Па сваёму ходу дзеяння яна напісана трымае глядзца ў напружаным чаканні.

Вялікае ўражанне робяць сцены, у якіх Гранатаў, каб не пазваць сабе кар'еру, адмаўляецца ад жонкі і сына, што вярнуліся з эміграцыі.

Такія пачытаныя, здавалася-б, лініі моцна звязаны з асноўным канфліктам і дапамагаюць з вычарпальнай паўнатай раскрыць вобраз Гранатава, які вельмі небяспечнага ворага. У гэтым вялікае заслуга яго аўтара п'есы, так і пастаноўшчыка спектакля. Трэба зазначыць, што творчы калектыў тэатра і яго галоўны рэжысёр В. Шутаў правільна зразумелі п'есу і асноўнай ідэяй спектакля зрабілі выкрыццё Гранатава і яго паслугаю Рэдзкіных.

Добра зрабіў тэатр, смела ажыццявіўшы гэтую пастаноўку. П'еса «Чалавек з партфелем» цалкам уключана ў рэпертуар Маскоўскага драматычнага тэатра імя Маякоўскага і многіх іншых тэатраў. Але, бадай, першым пасля шматгадовага перапынку паставіў ёе яеж Мясціўскі тэатр. І паказаны спектакль служыць лепшым доказам, што п'еса па сутнасці з'яўляецца актуальнай і на сённяшні дзень.

Пераканаваў раскрываецца ў п'есе і спектаклі вобраз прыставанца, закіроўшчыка і кар'ерыста, «чалавек з партфелем» Гранатава (артыст І. Мядзведзеў). З ім мы знаёмімся ў пачатку першага акта. Уваходзячы ў купу мяккага валіто, ён атрасае з палюў элегантнага паліто непрыкметныя пылінкі і з панаскай знявагі пазирае, як налічыты размаічае на паліцах цяжкія чамаданы. Але першае прыкрае ўражанне аб ім змяняецца, калі мы сачым яго размову з маці (артыстка Е. Даніловіч) або глязім сцэну развітання з вучнямі — слухачамі літаратурных курсаў, якія дзякуюць за атрыманую веда, дораць яму партфель. Прачуленай чытайце напалуўца годас

Энтузіясты кінофікацыі

У Лунінецкім раёне працуе дзесяць кіноперасоак. Добра абслугоўвае насельніцтва кіномеханік т. Аляхкевіч. План па дэманстрацыі кінофільмаў ён выканаў у лютым месцы на 280 прантэаў, паказваў хлэбаробам цікавыя мастацкія і навукова-па-

Гранатава, калі ён гаворыць: «Да пачына-ня, таварышы». Яму дзяка не верыць.

На такіх пераходах развіваецца, расце сетка вобраза.

Імпазантыны выгляд, арундцыя, свецкасць, выдатнае красамоўства, тонкая міміка спрыялі поспехам Гранатава. У адвартным выпадку яго было-б лёгка раскрасці і не было-б патрыбы ні ў п'есе, ні ў спектаклі. На жаль, мясцінамі забывае пра гэта выканаўца ролі, бяспрачна прываб-ні і здольны артыст І. Мядзведзеў. У ігры яго павіна быць яшчэ больш паказнай добраўдушнасці і шчырасці, асабліва пры інтымных сустрачках з аспіранткай Зінай Башкіравай (артыстка Т. Соіна). Чым больш замаскавана дзейнічае Гранатаў, тым больш небяспечны ён як вораг і тым больш павучальным становіцца спектакль для глядзца.

У больш запаволеным, але таксама добрым тэмпе ідзе другі акт (кватэра Гранатава). Тут нашай увагай і прыхільнасцю цалкам аздавае прафесар Андрэас (артыст С. Бульчык), які з'яўляецца героем спектакля. З свай бародой, сіпцы і просты, да самахварацы адданы навуцы і зусім няўважлівы да жыццёвых дробязей — такім надоты застаецца ў паміці Андрэасу — бездакорны, сумленны і высакародны чалавек. Ён па-дзіцячаму шыра і даверліва ставіцца да людзей. Стары прафесар прайшоў на кватэру Гранатава, каб падачыць яму свой дзёнік першых паслаўваючых гадоў, дзе апісаны разважаны і мары аб лёсе радзімы. Трэба бачыць, з якой пагардай пазирае на яго былы вучань і якую ён робіць ласку, прымаючы дзёнік ад свайго настаўніка. Сцена вельмі ўдалася абодум акцёрам. Найбольш хвалюючай у трэцім акце з'яў-ляецца зноў-жа сцена з дзёнікам. Ідзе пасяджэнне калегіі інстытута, і ў сувязі з ад'ездам дырэктара ў доўгатэрміновую камандзіроўку ўсе прысутныя схільны выказаць яго імянікам Андрэаса. Апошнім выступае Гранатаў. Ён гаворыць аб сваёй любові, прылізі да настаўніка і раптам пачынае на яго паклінічаць, а ў якасці доказу дэманструе стары дзёнік, дзе выказаны ідэалістычныя погляды, ад якіх ужо даўно адшюў прафесар.

Неабходна адзначыць як дасягненне пастаноўкі заданасць творчага ансамбля. Няма, бадай, вобраза, які-б выйшаў з агульнага плана. Добра выконвае ролю Ліхаскага артыст Р. Суворав. Вельмі каларытная пара Рэдзкіных (артыст С. Яворскі і артыстка І. Мядзведзева). З выключна тонкім пачуццём і тактам іграе жонка Гранатава Ксенія Тавэрн артыстка Ю. Гальперына. Асабліва запамінаецца яна ў сцэне, якая адбываецца ў вестыбюлі інстытута.

Трэба адзначыць і ўдалае майстэрскае афармленне спектакля мастаком В. Тамань (варта ўспоміць кула, поезд, вагон-рэстаран, вестыбюль інстытута). Дарчы, і з рэжысёрскага боку гэтыя карціны вына-чаюцца таленавітым вырашаннем.

Цёпляя і шчырыя словы хочацца адраваць да А. Ротар у эпізадычнай, па-майстэрску выкананай ролі педанта-сакратара Софі Васільевы. В. Кабатнікаявай — у ролі Гогі, Р. Эрмана — прафесара Сцяпанаўскага, ды, уласна кажучы, да ўсяго многааб'яцваючага калектыву, які стварыў гэты спектакль.

З. БАНДАРЫНА.

В. ШТАЛЬ.

Фестываль кінофільмаў Чэхаславацкай рэспублікі

З 28 лютага па 6 сакавіка ў Мінску праходзіць фестываль кінофільмаў Чэхаславацкай рэспублікі, прысвечаны дружбе і супрацоўніцтву паміж народам Савецкага Саюза і Чэхаславакіі.

За гэты час насельніцтва сталіцы пазнаёміцца з новымі мастацкімі фільмамі: «Фрона», «Паказ адбудзецца», «Песні гор» і дакументальным фільмам «Ад Аргентыны да Мексікі».

Побач з новымі кінокарцінамі будуць паказаны і раней выпушчаныя: «Дэйка Бар», «Тайна крывы», «Падманены надзеі», «Камедыйнае», «Аперэца Ё», «Па слядах ворага», дакументальныя фільмы «Юліус Фучык», «Афрыка» і інш.

Фестываль кінофільмаў Чэхаславацкай рэспублікі праводзіцца таксама ў Маскве, Ленінградзе, Кіеве, Сталіградзе, Львове, Рызе, Вільнюсе і Таліне. Гэта ўжо трэці па ліку кінофестываль.

Пасылкі сябрам

Моцнае дружба наладжваецца паміж работнікамі культуры Оршы і механізатараў Энбекшылдэрскай МТС, якія асвойваюць паліныя землі ў Калчэўскай воласці Казахскай ССР. Аршанская гарадская бібліятэка атрымала пісьмо ад свайго чытача тав. Казлова, які ішпер працуе на Энбекшылдэрскай МТС і просіць супра-тоўнікаў дапамагчы ўкамплектаваць біб-ліятэчку для механізатараў.

На гэтую просьбу адгукнулі не толькі супрацоўнікі бібліятэкі, але і калектыв гарадской друкарні, музычнай школы, кіноаэтар, кніжнага магазіна і іншых культурных устаноў.

Нядаўна з Оршы ў Калчэўскую воласць адпраўлена 300 кніг мастацкай і навукова-папулярнай літаратуры. Яшчэ 200 рыхтуецца для адпраўкі ў бліжэйшы час.

Разам з літаратурай працаўнікі культуры Оршы паслалі пісьмо, дзе просіць механізатараў расказаць аб іх рабоце, побыце, аб тым, як машына-трактарная станцыя сустракае вясну. У гэтым пісьме яны выказваюць жаданне стаць шэфамі МТС.

Е. ПАКІН,
старшыня Аршанскага гаркома профсаюза работнікаў культуры.

Новыя Дамы культуры

У раённым цэнтры Пружаны пабудаваны новы Дом культуры. У двухпавярховым будынку ёсць глядзельная зала на 350 месцаў, пакой для заняткаў гурткаў мастацкай самадзейнасці і пакой для настольных гульняў. Тут таксама размешчаны гарадская бібліятэка і метадычны кабінет аддзела культуры.

Новы сельскі клуб сіламі комсамольцаў і моладзі пабудаваны ў калгасе «Сталінскі шлях».

Цяпер у Пружанскім раёне налічваецца шэсць дамоў культуры, пяць сельскіх клубоў, чатырнаццаць хат-чытальні і восем бібліятэк.

Р. НАЙДОВІЧ.

Пісьмо ў рэдакцыю

Вельмі неабходны дапаможнікі

Фабрыка «Дняфільм» сістэматычна выпускае дыяфільмы, якія маглі-б служыць выдатнай ілюстрацыяй для лекцыяў у сельскіх мясцовасцях. Але, на жаль, у Жабчыцкім раёне нельга купіць ні фільмаў, ні дыяскона. Не знайсці іх і ў нашым абласным цэнтры Брэсце.

Немалое значэнне мае таксама для нашых клубоў магнітафон. Некаторыя клубы практыкуюць запіс найбольш цікавых радыёперадач, канцэртаў і пазней трансліруюць іх пры дапамозе магнітафона. Не менш цікава было-б запісваць на плёнкі лекцыі выступленні перадавоў тэмацкіх гаспадаркі і затым перадаваць іх на сельскіх клубных вечарках.

Хочацца, каб Міністэрства культуры БССР звярнула на гэта ўвагу і дало-б адпаведнае ўказанне магазінам, якія гандлююць культыварамі.

Адначасова масювыя канторы кінопракату павіны бесперабойна дасылать у клубы мастацкія, навуковыя і тэхнічныя вузаклэ-начныя фільмы. Гэта ажыццявіць і палепшыць работу сельскіх лектараў.

А каб клубныя работнікі здольны былі карыстацца фільмаскопам і магнітафонам, абласному кіраўніцтву трэба час-ад-час праводзіць з імі адпаведныя семінарыя заня-ткі. Правільнае выкарыстанне тэхнікі вельмі дапаможа нам у культывацыйнай рабо-це на вёсцы.

В. БАЙДА,
інспектар Жабчыцкага раённага аддзела культуры.

Новыя кнігі

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і наступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай і дзіцячай літаратуры:

Змітрок Будыла. «Мурашка-Палашка». Рэдактар С. Міхалюк. Малюны В. Піхана-родскага. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 40. Цана 2 руб.

Антон Балевіч. «Жывая рака». Рэдактар П. Панчанка. Вокладка Ф. Навікоўскага. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 168. Цана 4 руб. 50 к.

Міраслаў Жулаўскі. «Чырвоная рака». Пераклад з польскай мовы Якуба Міско. Рэдактар С. Майхровіч. Мастак Н. Гушэў. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 252. Цана 6 руб.

Аляксей Зарынкін. «Залатое дуно». Вершы і паэмы. Рэдактар А. Влгогін. Вокладка В. Мурашова. Тыраж 4 тыс. экз., стар. 116. Цана 3 руб. 55 к.

Сцяпан Майхровіч. «В. І. Дунін-Маршчэ-кевіч». Рэдактар В. Барысенка. Мастак Л. Прагін. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 212. Цана 4 руб. 10 к.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТНА.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Дзмітрый АРЛОУ, Уладзімір АЛОУНІКАУ, Алякс БаЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНІСАУ, Настася ГУБАРЭВІЧ, Грына ІЖАНОВІЧ, Павел НАВАЛЕУ, Барыс ПЯРНОУСНІ.

Важаты дзяцінства

Па старонках «Бярозкі»

У дзяці, акрамя той школы, якую на-ведваюць яны штодзённа, ёсць яшчэ дру-гая, асабліва школа. Гэта — дзіцячы часо-піс. І калі ён стаіць на вышыні сваіх за-дач, дык, безумоўна, адгрывае выключ-ную роллю ў фармаванні светапогляду, у станаўленні характару маладога пакале-ння. З яго старонак перад чытачом паўстае вя-лікі свет, адкрываюцца самыя рознастай-ныя бакі нашага жыцця, нашых працоў-ных будняў. Дзіцячы часопіс — важаты маладой мэны. Ён надзейны спадарожнік іе крмылатай мары.

Чытач «Бярозкі» застаўся задаволены сваёй дружбаю з часопісам за мінулы год. Ён пазнаёміўся са сваімі сябрамі з дзіцячай Чукоткі па надрукаваных у часопісе ўрыўках з апавесці Я. Бяганскай «Далёка на Поўначы», ён адчуў і цікакасць гарот-ніцкага жыцця дзяцей працоўных Амеры-кі (апавяданне Я. Тарасова «Апельсіны»), з вершаў Джана Радары ў перакладзе Я. Семязонава ён убачыў «Неаналь без сонца». Лепш зразумей ён і таварышаў, што вучацца з ім у адным класе, у адной школе; перад яго вачыма ўспылі і жахі мінулай Алічыннай вайны (апавяданне А. Якімовіча «Брат і сястра»); разам з ге-роінямі навукова-фантастычнай апавесці М. Гамолкі ён загінуў і ў будучыню. Рознастайны і жанравы адрозненні твораў, змешчаныя ў «Бярозцы». Тут і ўрыўкі з апавесці і апавяданняў, і вершы, і байкі, і фельетоны, і п'есы. Як цікавы і добры апавядальнік, расказаў часопіс ма-лому грамадзяніну і шмат розных казак.

Адным з лепшых твораў надрукаваных у «Бярозцы» за мінулы год, з'яўляецца апавяданне А. Якімовіча «Цяжкая хвароба».

Гэтае апавяданне шмат каго са школьні-каў прымусіць задумацца. Чытач зноўдэ ў ім намаля карыснага для сабе. У апавядан-ні няма надкуцкай дзіцячымі. Але ўсё яно прасякнута паучэннем. Павучаль-насць гэтага твора заключаецца ў тым, што пісьменнік усё патрабінае, правільнае зра-біў для дзяцей жаданым, прывабным.

Добрае ўражанне пакідае цікавы верш Пінэ Тарас «Чаму мёд быў несалодкі» (№ 2). Дзе хлопчыкі, захацелішы пасы-таць мёд, забіраюцца на калгасную пасе-ку і адкрываю